

Průvodka

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0802
Název projektu	Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo a název šablony klíčové aktivity	III/2 – Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Příjemce podpory	Gymnázium, Jevíčko, A. K. Vitáka 452

Název DUMu	Sparta
Název dokumentu	VY_32_INOVACE_11_12
Pořadí DUMu v sadě	12
Vedoucí skupiny/sady	Jaromír Baranok
Datum vytvoření	6.11.2012
Jméno autora	Vladimír Macků
E-mail autora	macku@gymjev.cz
Ročník studia	1.ročník
Předmět nebo tematická oblast	Dějepis – Dějiny starověku
Výstižný popis způsobu využití materiálu ve výuce	Prezentováno na interaktivní tabuli s využitím psaného textu a doplňkových obrázků, které studentům přiblíží zajímavou kapitolu řecké historie- historii nezvykle organizovaného státu, Sparty, která dodnes udivuje celý svět. Inovace: mezipředmětové vztahy dějepis- zeměpis,dějepis – výtvarné umění, využití ICT, mediální technika.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

reg. č.: CZ.1.07/1.5.00/34.0802

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

SPARTA

Společnost rovných

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Lakedaimón je jiné jméno pro Spartu

Hlavní město Lakónie Sparta se nachází v jihovýchodní části Peloponésu. Soběstačnost jí zajišťovaly úrodná půda a bohatá naleziště železné rudy zde. Z toho vyplývala pověstná spartská uzavřenost.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sparta_territory.jpg[1]

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Příchod Spart'anů

Podle legendy tento městský stát vytvořili Dórové, kteří sem přišli ze severu kolem r. 1000 př.Kr. a podmanili si původní achajské obyvatelstvo. Byla to privilegovaná skupina asi 10.000 mužů.

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hoplite.png>[2]

Spartský válečník ve zbroji.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Podmaněné původní obyvatelstvo

se dělilo na neplnoprávné: perioiky - (osobně svobodní, ale bezprávní) kam patřili: zemědělci,
řemeslníci
obchodníci

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sparti_in-river-Eurotas-valley_flanked-by-Taygetos-mountains.jpg[3]

Dnešní pohled na údolí řeky Eurotu s horou Taygetos.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Podmaněné původní obyvatelstvo se dále dělilo

na heilóty - zotročené původní obyvatelstvo, které bylo majetkem „státu“. Jejich počet mnohonásobně převyšoval počet Spartánů.

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cup_vintage_Cdm_Paris_320_n4.jpg\[4\]](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cup_vintage_Cdm_Paris_320_n4.jpg[4])

Tehdejší práce na vinici se od té dnešní zas tak moc nelišila.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Výchova ve Spartě

Ojedinělost spartské výchovy namající v dějinách obdoby byla v zaměření na tělesnou zdatnost a vojenské dovednosti, tedy na válku.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Young_Spartans_National_Gallery_NG3860.jpg[5]

Mladí Spartané.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

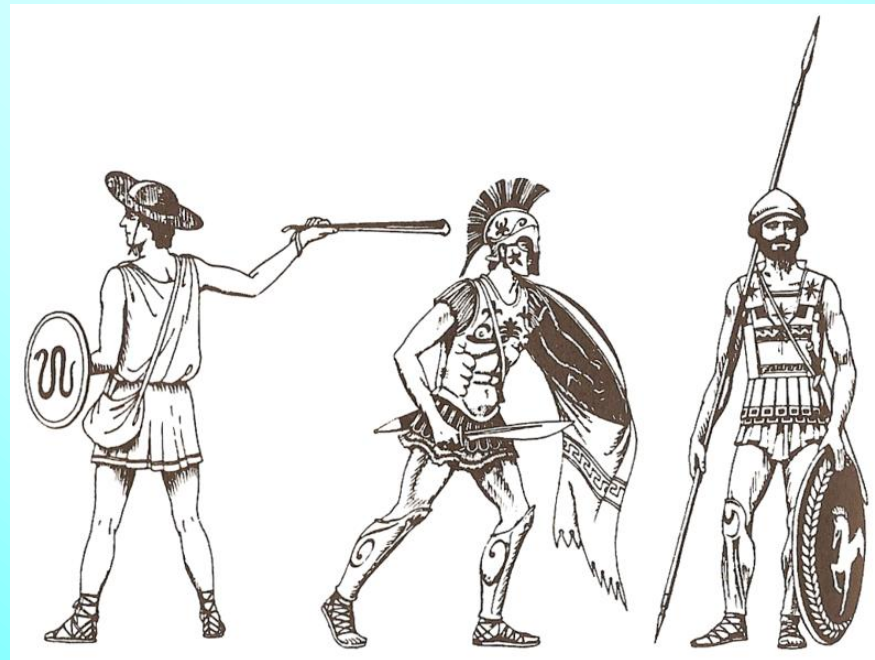

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Výchova ve Spartě

Už od sedmi let byli chlapci vychováváni v družinách a to až do dvaceti let. Od dvaceti do šedesáti byli v aktivní vojenské službě. Vlastní rodinu si Spart'an mohl založit teprve ve třiceti.

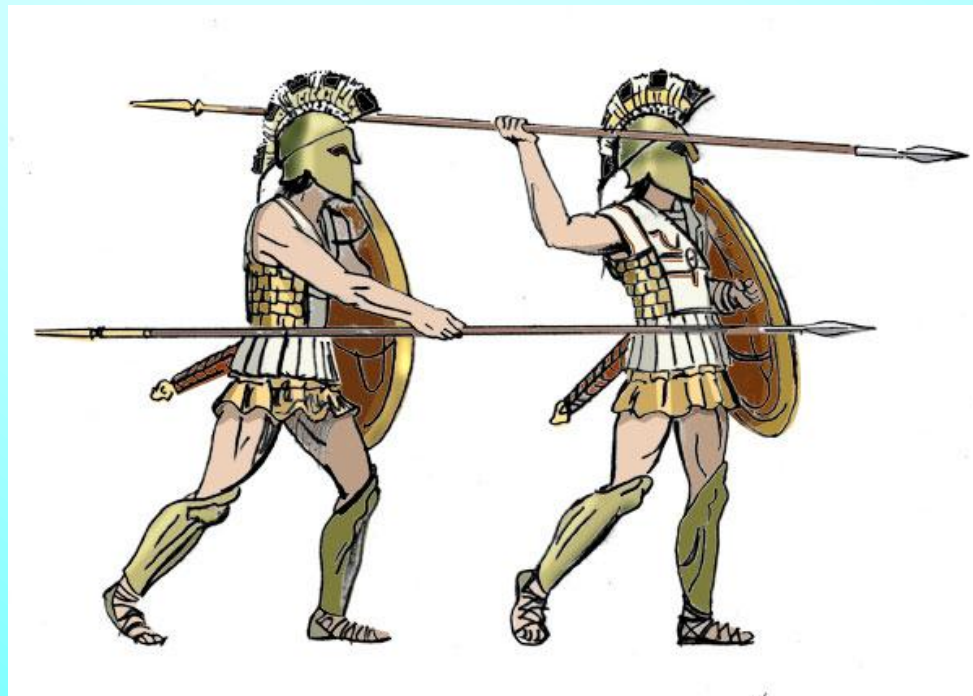

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Greek_soldiers_of_Greco%E2%80%93Persian_Wars.png[6]

Ústroj a výzbroj byly různé.

Sparta

To byla vojenská aristokracie mezi sebou rovných. Spartané nikdy nepracovali na půdě. Jejich zaměstnáním byl boj.

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Two_hoplites.jpg\[7\]](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Two_hoplites.jpg[7])

Dva hoplité – základ spartské armády.

Hoplité

Byli těžkooděnci, jádro spartského vojska.

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hoplites.jpg>[8]

I tak se dnes baví dospělí. Kdo si hraje, nezlobí...

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Výzbroj hoplity tvořil

- oštěp (řec. dory), přes dva metry dlouhý
- dvojsečný meč (řec. xifos) v pochvě
- dýka (řec. encheiridion)
- přilba (řec. kranos)
- kovový pancíř (řec. thórax)
- holeně (řec. knémídes),
- štít (řec. aspis),

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Spartan_hoplite-1_from_Vinkhuijzen.jpg[9]

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Falanx (falanga)

Byl bitevní šik, ve kterém útočili hoplité (těžkooděnci).

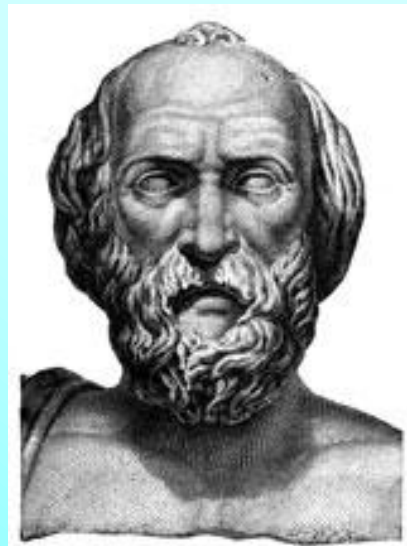

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Greek_Phalanx.jpg[10]

Byly různé druhy falang, nejznámější byla „makedonská falanga“, útok klínovitým šikem

Politické zřízení

Podle legendy dal Spartanům kolem roku 800 př.Kr. ústavu a zákony Lykurgos. Ve skutečnosti se tento systém vyvinul postupným omezováním královské moci.

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lycurgus.jpg>[11]

Lykurgos prý rozdělil půdu všem rovným dílem,
zavedl královskou vládu, určil členy gerúsie...

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Politický systém ve Spartě

V čele Sparty stáli dva králové. Byli to vojenští velitelé, na které dohlíželo 5 eforů. Efoři byli voleni na jeden rok lidovým shromážděním (apellá). Na doživotí byla volena osmadvacetičlenná rada starších (gerúsiá). Členy této rady byli i oba králové.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Leonidas_monument.jpg[12]

Zde u Thermopyl r.480 př.Kr padl slavný spartský král Leonidas a tři sta jeho vojáků, když dva dny zadržovali Xerxovo vojsko.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Tehdy v čele vojska bojovali i králové...

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fight_Andokides_Louvre_G1.jpg[13]

Řecká tzv. červenofigurová technika ve vázovém malířství

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Se štítem nebo na štítě

- Dodnes hrdinství Spartánů slaví nápis u „teplých brán“, u Thermopyl: Poutníče, vyřid' občanům v Lakedaimonu, že my, poslušní zákonů jejich, mrtvi ležíme zde.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Thermopyles_memorial_epitaph.jpg[14]

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

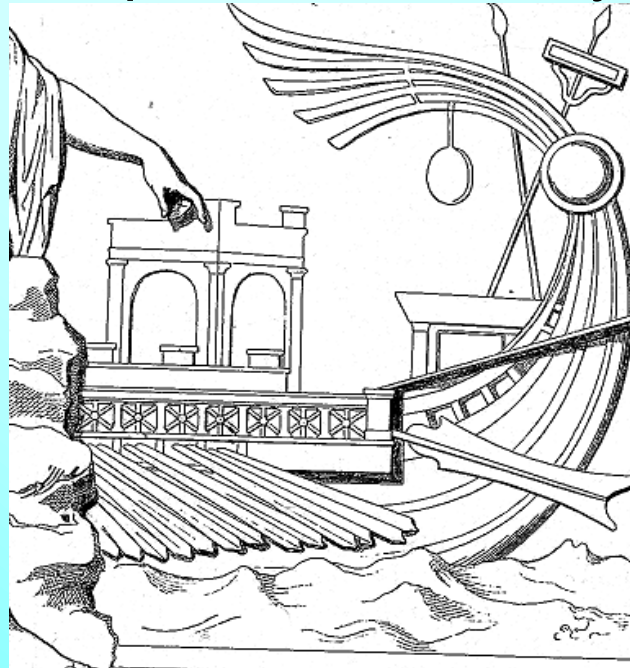
OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Těch variant překladu toho slavného poselství je hodně...

Peloponéská válka - Sparta versus Athény (431 – 404)

Po odvrácení perského podmanění Řecka (492 – 449) př.Kr., kdy Sparta a Athény byly spojenci, se vztahy mezi nimi stávaly stále napjatější. Sparta měla dokonalou pěchotu a Athény silné loďstvo...

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bireme.PNG>[15]

Athénský námořní spolek znepokojoval Spartu...

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Peloponéská válka - Sparta versus Athény (431 – 404)

Nebylo schopnějšího стратега nad Perikla.
Bohužel dva roky po vypuknutí války podlehl
epidemii moru v Athénách.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Discurso_funebre_pericles.PNG[16]

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:PeriklisKotzia.JPG>[17]

Socha Perikla v Athénách

Pohřební proslov po smrti po smrti Perikla r. 429 př.Kr.

Peloponéská válka - Sparta versus Athény (431 – 404)

Nakonec bylo slavné athénské loďstvo zničeno r. 405 v bitvě Aigospotami (Kozích říček).

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Map_Peloponnesian_War_431_BC-ru.svg[18]

Мировé podmínky z r. 404 př.Kr. byly pro Athény kruté: strhnout hradby, zredukovat loďstvo... a strpět spartskou posádku.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

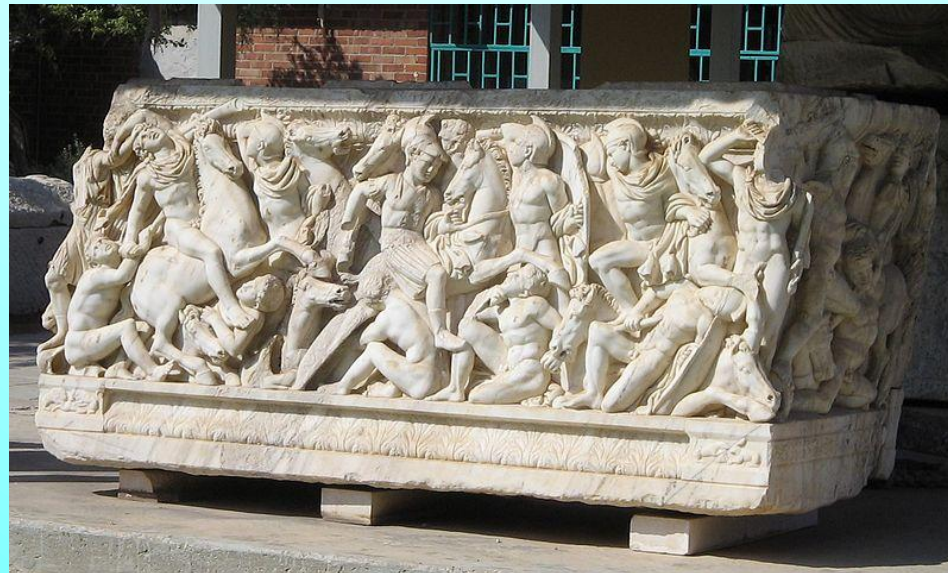

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Peloponéská válka - Sparta versus Athény (431 – 404)

- Když se dva perou, třetí se směje...
- Nejen Athény, ale i Sparta byla válkou velmi vyčerpaná. A toho využily Thébý. V bitvě u Leukter roku 371 př.Kr. zasadily Spartě nejtvrdší porážku v její historii. Tím končí legendární pověst Sparty.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Greek_Soldiers.jpg[19]

Řeční vojáci v boji s barbary na sarkofágu.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Úkoly

- 1. Lakonická odpověď je jaká odpověď ?
- 2. Co zajišťovalo Spartě soběstačnost ?
- 3. Kdo a kdy sem přišli kolem roku 1.000 př.Kr. ?
- 4. Jak se dělili původní podmanění obyvatelé ?
- 5. Na co se zaměřovala spartská výchova ?
- 6. Kdy končila výchova mateřská ?
- 7. Do kdy byl Spart'an „vojensky činný“
- 8. Jak se říkalo jádru spartského vojska ?
- 9. Jak se jmenoval legendární zákonodárce Sparty ?
- 10. Nejlegendárnější král Sparty u Thermopyl řekl:
- 11. Čím v podstatě končí dějiny starověké Sparty ?

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Odpovědi

- 1. Krátká a výstižná odpověď.
- 2. Úrodná půda a bohatá naleziště železné rudy.
- 3. Kolem r.1.000 př.Kr. sem přišli Dórové.
- 4. Dělili se na perioiky a heilóty.
- 5. Byla zaměřena na tělesnou zdatnost a vojenské dovednosti.
- 6. Mateřská výchova končila v sedmi letech.
- 7. Ve vojenské službě byli muži do 60 let.
- 8. Jádrem spartského vojska tvořili hoplité.
- 9. Lykúrkos dal Spartě ústavu a zákony.
- 10. Poutníče, vyříd' občanům v Lakedaimonu, že my poslušní zákonů jejich, mrtví ležíme zde.
- 11. Porážkou v bitvě u Leukter r. 371 př.Kr.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zdroje informací

- [1] Marsyas, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sparta_territory.jpg, licence CC, (cit. 2012-11-06)
- [2] Abaya, licence Public Domain, <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hoplite.png>, licence PD (cit. 2012-11-6).
- [3] Ulrichstill, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sparta_in-river-Eurotas-valley_flanked-by-Taygetos-mountains.jpg, licence CC, (cit. 2012-11-06)
- [4] Bibi Saint-Pol, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cup_vintage_Cdm_Paris_320_n4.jpg, licence PD (cit. 2012-11-6)
- [5] Aavindraa, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Young_Spartans_National_Gallery_NG3860.jpg, licence PD (cit. 2012-11-6)
- [6] Anton Gutsunaev, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Greek_soldiers_of_Greco%E2%80%93Persian_Wars.png, licence PD (cit. 2012-11-6)
- [7] Tungsten, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Two_hoplites.jpg, licence PD (cit. 2012-11-6).
- [8] Megistias, Creative Commons, <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hoplites.jpg>, licence CC (cit. 2012-11-4).
- [9] H. J. Vinkhuijzen, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Spartan_hoplite-1_from_Vinkhuijzen.jpg, licence PD (cit. 2012-11-6)
- [10] Tungsten, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Greek_Phalanx.jpg, licence PD (cit. 2012-11-6).
- [11] Magnus Manske, licence Public Domain, <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lycurgus.jpg>, licence PD (cit. 2012-11-6).
- [12] fkerasar, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Leonidas_monument.jpg, licence CC (cit. 2012-11-4).
- [13] Jastrow, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fight_Andokides_Louvre_G1.jpg, licence PD (cit. 2012-11-6).
- [14] Slubek, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Thermopiles_memorial_epitaph.jpg, licence CC (cit. 2012-11-6).
- [15] Thomas Ihle, licence Public Domain, <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bireme.PNG>, licence PD (cit. 2012-11-6).
- [16] Philipp von Foltz , licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Discurso_funebre_pericles.PNG, licence PD (cit. 2012-11-6).
- [17] Gepsimos, licence Creative Commons, <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:PeriklisKotzia.JPG>, licence CC (cit. 2012-11-6).
- [18] Ajvol, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Map_Peloponnesian_War_431_BC-ru.svg, licence CC (cit. 2012-11-4).
- [19] Ingsoc, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Greek_Soldiers.jpg, licence CC (cit. 2012-11-4).

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Materiál je určen pro bezplatné užívání pro potřebu výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízeních. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu. Dílo smí být dále šířeno pod licencí CC BY-SA (www.creativecommons.cz)